

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI ХУДУДИДАГИ
СУВ ҲАВЗАЛАРИДА ЎСУВЧИ ТУБАН ВА ЮКСАК
СУВ ЎСИМЛИКЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ,
УЛАРНИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ҚЎЛЛАШ

Республика илмий-амалий анжуман материаллари

Т Ў П Л А М И

2020 йил 13 ноябрь

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**АГРОНОМИЯ ВА БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
БИОЛОГИЯ КАФЕДРАСИ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУДУДИДАГИ
СУВ ҲАВЗАЛАРИДА ЎСУВЧИ ТУБАН ВА ЮКСАК
СУВ ЎСИМЛИКЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ, УЛАРНИ
ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ҚЎЛЛАШ**

**мавзусидаги республика илмий-амалий анжуман
материаллари**

Т Ў П Л А М И

2020 йил 13 ноябрь

Бухоро – 2020

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУДУДИДАГИ
СУВ ҲАВЗАЛАРИДА ЎСУВЧИ ТУБАН ВА ЮКСАК СУВ
ЎСИМЛИКЛАРИНИ ҚЎПАЙТИРИШ, УЛАРНИ ХАЛҚ
ХЎЖАЛИГИДА ҚЎЛЛАШ**

мавзусидаги республика илмий-амалий анжуман материаллари

Т Ў П Л А М И

2020 йил 13 ноябрь

<i>Muharrir:</i>	<i>G'.Murodov</i>
<i>Texnik muharrir:</i>	<i>G.Samieva</i>
<i>Musahhih:</i>	<i>A.Qalandarov</i>
<i>Sahifalovchi:</i>	<i>M.Ortiqova</i>

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original – maketdan bosishga ruxsat etildi: 16.11.2020. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. «Times New Roman» garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog'oz. Bosma tobog'i 9,7. Adadi 100. Buyurtma №189.

“Sadridin Salim Buxoriy” MChJ
“Durdona” nashriyoti: Buxoro shahri M.Iqbol ko'chasi 11-uy.
Bahosi kelishilgan narxda.

“Sadridin Salim Buxoriy” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri M.Iqbol ko'chasi 11-uy. Tel.: 0(365) 221-26-45.

2-ШЎББА

СУВ ҲАВЗАЛАРИДАГИ ТУБАН СУВЎТЛАРИНИНГ АЛЬГОЛОГИК ТОЗА ХУЖАЙРАСИНИ АЖРАТИШ, КЎПАЙТИРИШ ВА ҚЎЛЛАШ

Бўриев С.Б., Юлдошов Л.Т., Қобилов А.М., Жалолов. Э.Б. <i>Балиқчилик ҳовузларидаги сув ўсимликларини аниқлаш ва оқсилга бой турларини махсус кўпайтириши</i>	53
Маткаримова Г.М. <i>Водоросли и их значение в природе</i>	55
Shamsiev N. A. <i>Oyoqog'itma ko'lida mikroskopik suvo'larining tarqalishi</i>	58
Shamsiyev N.A., Shodmonov F.Q., Amonova D.N. <i>Oyoqog'itma ko'li baliqlarining oziqlanishida suvo'tlarning salmog'i</i>	61
Бўриев С.Б., Қобилов А.М., Юлдошов Л.Т. <i>Балиқ маҳсулдорлигини оширишида сув ўсимликларининг аҳамияти</i>	63
Рашидов Н.Э., Элмуродова Н.Н., Элмуродова У.Н. <i>Коллектор сувларида аниқланган сувўтларининг экологик таҳлили</i>	66
Во'риев С.В., Шаропова Ш.Р. <i>Fitoplanktonlarni o'rganishda "bolorhovuz" tadqiqot obyekti sifatida. Novuz suvining fizik-kimyoviy va biologik holati</i>	68
Qalandarova D. <i>Yashil suvo'tlardan xlorellani (chlorella pyrenoidosa) laboratoriya sharoitida organo-mineral muhitda ko'paytirish va baliqchilikda oziqa sifatida qo'llash</i>	69
Каландарова Д.С. <i>Балиқчилик ҳовузларидаги микроскопик ва юксак сув ўсимликлари, улардан балиқчиликда фойдаланиши</i>	72
Шоназар Т.Х., Ганиева Ф.А. <i>Яшил сувўтларнинг хусусиятлари</i>	76
Tog'ayeva M.B., Azizova N.A. <i>Tuproq unumdorligini oshirishda sianobakteriyalar va yashil suvo'tlarining ahamiyati</i>	77

3-ШЎББА

СУВ ҲАВЗАЛАРИДАГИ ЮКСАК СУВ ЎСИМЛИКЛАРИНИНГ КЎПАЙТИРИШ БИОТЕХНОЛОГИЯСИ

Муродов С.А., Абдураимов О.С. <i>Сувқаламтир (Polygonum hydropiper l.) биологияси ва аҳамияти</i>	80
Йўлдошев К.Р., Аллашқуров Ш.Р., Рахимов Ш.Ш., Юсупов Х.Р. <i>Хоразм вилояти шароитига эйхорния (Eichorniya) сув ўсимлигини иқлимлаштириши ва ундан оқова сувларни биологик тозалашида фойдаланиши</i>	83
Йўлдошев К.Р., Тажиев З.Р., Аллашқуров Ш.Р., Жуманазаров Х.Ў. <i>Хоразм вилояти шароитида азолла сув ўсимлигини кўпайтириши ва ундан оқова сувларни тозалашида фойдаланиши</i>	86
Юлдошов Л.Т. <i>Бухоро шаҳар оқова сувларида пистия (Pistia</i>	91

**FITOPLANKTONLARNI O'RGANISHDA "BOLO-HOVUZ"
TADQIQOT OBYEKTI SIFATIDA.
HOVUZ SUVINING FIZIK-KIMYOVIY VA BIOLOGIK HOLATI.
S.B. Bo'riyev, Sh.R. Sharopova
Buxoro davlat universiteti**

Bolo-hovuz masjidining katta gumbazli masjidi 1712 yil, hovli va hujralari XIX asrda, ayvoni 1915—17 yillarda, masjid yonidagi alohida turgan minora ham shu yillarda Usta Shirin Murodov va usta Hafizovlar tomonidan qurilgan.[3]"Bolo- Hovuz" g'arb tomonda Arkning ro'parasida Machiti Bolo-hovuz qarama qarshisida joylashgan. Maydoni 625m², chuqurligi 4.0 metr, suv sig'imi -2500m²,[1] bu hovuzdan suv ichilmaydi. Yoz va kuz mavsumida suv aynishi tez sodir bo'ladi. Ayniqsa H₂S (aynigan tuxum hidi) ajralishi seziladi. Qish oylarida hovuz suvi quritiladi.[4]

Расм. Bolo-Hovuz

Machiti Bolo-Hovuzda yuzlab odamlar har kuni namoz o'qiydilar, pandemiya sharoitida sayyohlar soni kam bo'lsa ham aholi juda gavjum. Aholi kechki paytda oila a'zolari bilan birga hovuz atrofida to'planishadi. Hovuzdagi baliqlar aholi tomonidan oziqlantiriladi, shu sababli suvning ifloslanish darajasi mavsum davomida o'zgarib turadi. Bu hovuz ham "Shoxrux" kanalidan suv oladi. Olib borilgan tadqiqot natijalariga ko'ra hovuz suvi toksik ta'sir ko'rsatmaydi. Plankton har xil chuqurlikda yashovchi suvo'tlar (fitoplankton) va mayda jonivorlar (zooplankton) dan iborat suv qatlamidir. Fitoplankton asosan erkin harakat qiladigan yoki harakat qilmaydigan suvo'tlardan tashkil topadi. Bular asosan bir hujayrali yoki kolonial suvo'tlar qatlamidan iborat. Ba'zan fitoplankton tarkibida bakteriyalar, zamburug'lar ham bo'ladi

Fitoplankton tabiatda keng tarqalgan bo'lib. chuchuk, ariq zovur, daryo, kanal, hovuz, ko'l, dengiz va okean suvlarida uchraydi. Harorati 70⁰ S ga

etadigan buloq suvlarida hamda tarkibida zaharli moddalar bo'lgan suvlarda plankton bo'lmaydi.

Katta suv xavzalarida : ko'l, dengiz , okean hamda sekin oqadigan daryo suvlarida tipik plankton mavjud bo'ladi. Daryo suvlari quyiladigan kichik suv xavzalaridagi tipik planktonlar suv tubidagi mikroorganizmlar bilan aralashib ketadi . Hovuzga Shoxrud kanalidan suv quyilganligi sababli, undagi planktonlar tipik turlarga xos. Bolo-Hovuz suvi analiz qilinganga, quruq qoldiq 1500 mg/l, Xloridlar 469.3mg/l, Sulfatlar 768.3 mg/l, Fosfatlar 0.4 mg/l, Ion ammoniy 0.8 mg/l, Nitritlar 0.3 mg/l, Muallaq moddalar 18 mg/l, pH ko'rsatgichi 8.5 ga teng, Bikarbonat 292.8 mg/l, Suvga erigan O₂ miqdori 6.3 mg/l ni tashkil etadi. Suvning fizik kimyoviy biologik holati tekshirilganga unda zooplankton va fitiplanktonlar turlari mavsumiy ravishga o'zgarib turadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston milliy ensklopediyasi, Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil
2. Azizkhodzjayev, Alisher. *Bukhara: An Oriental Gem*, 96. Tashkent: Chief Editorial Office of Publishing & Printing, 1997.
3. Borodina, Iraida. *Central Asia: Gems of 9th-19th Century Architecture*, 164. Moscow: Planeta Publishers, 1987.
4. Knobloch, Edgar. *Monuments of Central Asia*, 120. New York: I.B. Tauris, 2001.

YASHIL SUVO'TLARDAN XLORELLANI (CHLORELLA PYRENOIDOSA) LABORATORIYA SHAROITIDA ORGANO-MINERAL MUHITDA KO'PAYTIRISH VA BALIQCHILIKDA OZUQA SIFATIDA QO'LLASH

D. Qalandarova

Buxoro davlat universiteti

Yashil suv'oti- xlorella bir hujayrali yashil rangli mikroskopik suvo'tidir. Uni oddiy ko'z bilan ko'rib bo'lmaydi. Hujayrasining tuzilishi har xil: sharsimon yoki ellips shaklida bo'lib, kattaligi 3-10 mikron atrofida bo'ladi. Hujayra bo'linib ko'payish xususiyatiga ega. Bo'linish jihatdan ular jinssiz yo'l bilan 4 tadan 8 tagacha va hokazo yangi hujayralarga bo'linib ko'payadi. Yangi yosh hujayralarga bo'linib ko'payadi. Yangi yosh hujayralarda avtosporalar hosil bo'ladi. Sharoit qulay bo'lganda hujayralar har 6-8 soatda bo'linib ko'payib boradi.

Xlorellaning rivojlanishi uchun yorug'lik, ozuqalar yetarli bo'lsa, ayniqsa harorat hamda suspenziyani aralashtirib turish me'yorida bo'lsa, bir mavsumda 50m³ xlorella suspenziyasi sig'adigan qurilmada o'stirilgan suspenziyadan o'rtacha 40-50 tonna quruq yoki 170-250 tonna suzma holidagi xlorella olish mumkin. Quruq xlorella tarkibida 50-60% oqsil, 56% umumiy protein, 30% karbon suvlar, 7-15 % yog', 6-8 % azot, 5,5 % fosfor kislotasi, 12% mineral tuzlar va boshqa foydali elementlar mavjud. U aminokislota va